

Praten doet meer dan banbliksems

Roger Burggraeve
Moraaltheoloog KU Leuven.

Als moraaltheoloog, die bij de begeleiding van mensen en voorzieningen betrokken is, volg ik met rationele en emotionele interesse de discussies over euthanasie in de psychiatrische ziekenhuizen van de Broeders van Liefde. Eén zinnetje van Raf De Rycke in deze krant trof me: ‘Er zijn meerdere christelijk geïnspireerde visies mogelijk’ ([DS 14 september](#)). Het is inderdaad meer dan eens zo dat in de wereldwijde kerkgemeenschap, ingebed in verscheidene maatschappelijke en culturele contexten, dezelfde grondbeginselen in hun toepassing verschillend geïnterpreteerd worden. Zo blijkt ook het basisprincipe van de beschermwaardigheid van het menselijk leven anders geïnterpreteerd te worden, zowel wat het begin als het einde van het leven betreft.

En dit verschil manifesteert zich niet alleen tussen Rome en Vlaanderen, maar ook bij de Vlaamse Broeders van Liefde zelf, in hun eerlijk zoeken naar een menswaardige begeleiding van mensen die uitzichtloos psychisch lijden, al verkeren ze lichamelijk niet in een terminale levensfase. Vandaar dat ze, op grond van een voortgaande interne dialoog, hun standpunt verfijnd hebben (en in de toekomst nog zullen verfijnen, hoop ik).

In zo’n dialoog is er spanning tussen het ‘menselijk wenselijke’ en het ‘menselijk best mogelijke’ of ‘meest haalbare’, precies omdat je zo zorgvuldig mogelijk de menswaardigheid in de omgang met lijdende mensen wil waarmaken. De lijdende andere is daarbij een gelijkwaardige partner in het gesprek. Het is belangrijk dat deze discussie binnen de kerk niet autoritair afgeblokt wordt. Want anders komt ze in tegenspraak met de inzichten van Thomas van Aquino: ‘Niettegenstaande er in de algemene principes een zekere noodzaak is, ontmoeten we des te meer afwijkingen naarmate we afdalen naar het specifieke (...). Op het vlak van het handelen echter is de waarheid of praktische juistheid niet dezelfde voor allen in de particuliere toepassingen, maar alleen in de algemene principes.’

Er is geen menswaardigheid mogelijk zonder dat er een blijvende dialoog over praktische ethische kwesties plaatsvindt tussen de verschillende partijen, zonder banbliksems of fatwa’s. De eeuwenoude katholieke visie op menselijk handelen verloopt niet volgens de *divine command theory*, die stelt dat de wil van God zich rechtstreeks in de Bijbel en in de kerkelijke autoriteit uitdrukt.

In de lijn van Thomas van Aquino blijft het ‘holistisch personalisme’, waar de tekst van de Broeders van Liefde van uitgaat, de weg bewandelen van de bemiddeling van de ‘natuurwet’ – wat in de schepping te ontdekken valt – en van de rede (*secundum rationem*). Die dagen onze mondigheid en verantwoordelijkheid uit om in concrete, nieuwe situaties, de menswaardigheid in het zorgzaam en zorgend handelen progressief na te streven en af te toetsen.